І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 126. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 3-го ЛИПНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 3, 1958 No. 126. VOL. LXV.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАКЛИКАЄ КОНҐРЕС НАДАТИ ПРАВА СТЕЙТУ ГАВАЯМ

В КОНҐРЕСОВИХ КОЛАХ ГАДАЮТЬ, ЩО НА ЦІЙ СЕСІЇ НЕ ВДАСТЬСЯ УХВАЛИТИ ЦЕЙ ЗАКОНОПРОЄКТ

Вашингтон. — 1-го липня президент Айзенгавер відбув конференцію з республіканськими конґресовими провідниками і там закликав Конґрес, щоб ще цього року ухвалив законопроєкт про надання прав стейту Гаваям. З Білого Дому ще немає вістки, коли Президент підпише закон про надання прав стейту Алясці, але гадають, що це станеться ще перед „Днем Подяки". Заклик Президента з ентузіязмом прийняли республіканські провідники, але в конґресових колах переважає думка, що цей 85-ий Конґрес не матиме часу на те, щоб ухвалити законопроєкт про Гаваї. Навіть гавайський делеґат до Конґресу Джан А. Бирнс заявив, що скептично дивиться на цю справу під час цієї сесії. Губернатор Аляски Майкел А. Степовіч разом із секретарем внутрішніх справ Фредом А. Сітоном відбув пресову конференцію, на якій обидва підтримували думку про те, щоб ще цього року Конґрес ухвалив законопроєкт про Гаваї. Наради над гавайським законопроєктом можуть початись на Комісії Внутрішніх і Інсулярних Справ в Палаті Репрезентантів, але ця справа не зможе перейти всі потрібні інстанції в обох палатах Конґресу. Делеґат Бирнс заявив, що він, як автор законопроєкту про Гаваї, не хотів би, щоб його проєкт був побіжно розглянений в Конґресі, і щоб був політичною, а не речевою проблемою. Він бажає, щоб справу Гаваїв так докладно й речево розглядали в Конґресі, як це було з законопроєктом про Аляску. Президент згадав, що обидві партії і Демократична і Республіканська під час останньої виборчої кампанії мали в своїй програмі пункт про надання прав стейту і Алясці і Гаваям, тому вони повинні здійснити свою передвиборчу обіцянку. Та комісія внутрішніх і інсулярних справ вирішила, щоб нараджуватися над справою осушування землі і регуляції в стейті Колорадо, а справа Гаваїв прийде на порядок нарад аж після того. Законопроєкт про Гаваї є зголошений і в Сенаті, який кожної хвилі може почати над ним працювати. Провідник сенатської меншости сенатор Вільям Ф. Новленд заявив, що буде апелювати до сенаторів, щоб якнайшвидше починали працю над цим законопроєктом. — На Алясці відбувається оваційне святкування ухвалення законопроєкту про надання прав території Аляски, яка вже довгі роки змагалася за те, щоб стати 49-им стейтом Унії.

МекЕлрой проти багатьох родів керованих ракет

Вашингтон. — Секретар оборони Ніл Г. МекЕлрой зізнавав на Сенатській Комісії Збройних Сил і заявив, що в цій країні продукують забагато типів керованих ракет, і часто подібні ракети продукують дві урядові аґенції, що є розтратою грошей тих, які платять податки. МекЕлрой зізнавав в тій цілі, щоб сенатори були прихильніші до урядового законопроєкту про реорганізацію департаменту оборони. Зізнання секретаря оборони в цій комісії, яку очолює сенатор-демократ Ричард Рассел, відчить про те, що між ними немає непорозуміня, бо МекЕлрой таки дав Расселеві письмове запевнення, що департамент оборони не буде переслідувати тих військовиків, які будуть критикувати урядові пляни про реорганізаційні зміни в Пентаґоні. Рассел вимагав такого запевнення після того, як МекЕлрой висловив був невдоволення з шефа морських операцій адмірала Арлі А. Бирка, який критикував урядові пляни. Рассел заявив, що він діяв в тій цілі, щоб обороняти значення законодатної частини уряду, — це значить Конґресу.

Найвищий Суд ЗДА не розглядає наглої апеляції з Литтл Року

Вашингтон. — Найвищий Суд ЗДА 30-го червня відмовився розглянути наглу апеляцію проти відкладення об'єднання шкіл в Литтл Року аж до кінця травня 1960 року, яке зарядив недавно окружний федеральний суд. Найвищий Суд ЗДА вирішив, що цю справу повинен перед тим вирішати Восьмий Апеляційний Окружний Суд, і що він повинен це зробити ще перед вереснем цього року, коли буде починатися шкільне навчання. Адвокат Крайового Товариства для Поступу Кольорових Народів хотіли поминути Окружний Апеляційний Суд та звернутися просто до Найвищого Суду, щоб таким способом осягнути вирішення цієї справи ще до початку найближчого шкільного року. В центральній середній школі в Литтл Року в шкільному році 1957-58 навчалося 9 неґритянських учнів разом із білими учнями, але цього року місцевий федеральний суд припинив об'єднання цієї школи на два і пів року, мотивуючи це злим впливом інтеґрації на рівень навчання.

Відкрито штучне озеро в будові морського шляху св. Лаврентія

Динамітом розбито греблю, і води ріки св. Лаврентія заповнюють нове штучне озеро коло Массени, Н. Й.

Массена, Н. Й. — 1-го липня створено нове штучне озеро на північ від Массени, що наближує завершення будови морського шляху св. Лаврентія. Створення озера відбулося при допомозі експльозії в греблі 600 стіп завдовшки. 30 тонн вибухового матеріялу прорвали греблю, і вода почала заповнювати долину, що тепер буде озером. Завданням цього озера порушувати нові електрівні і дати можливість океанічним кораблям пропливати з Атлантійського океану аж в центр континенту до Дулуту в Міннесоті. Це озеро має вповні заповнитися впродовж трьох днів, і в „Дні Незалежности", 4-го липня можна буде пустити цим новим морським шляхом перший корабель. В цій церемонії брало участь коло 1,000 осіб, між ними був і губернатор Ню Йорку Аверел Гарриман та голова заряду електрівень стейту Ню Йорк Роберт Мозес, а з канадійського боку був Джеймс С. Дункан — голова онтарійської гідроелектричної комісії.

Айзенгавер підписав закон про допомогу закордонові

Вашингтон. — Президент Айзенгавер 30-го червня підписав закон про допомогу заприязненим закордонним державам. Згідно з цим законом уряд ЗДА зможе в фінансовому році, який почався 1-го липня 1958 р., видати 3,675,592,500 долярів на допомогу своїм союзникам у вільному світі. Та ще не є відомо, чи Конґрес ухвалить потрібний законопроєкт про дозвіл видати всю суму, бо законопроєкт про видатки не знайшов прихильного відгуку в Палаті Репрезентантів. Уряд домагався на допомогу закордонові 3,950,092,500 долярів, але Комісія Видатків в Палаті Репрезентантів зменшила цю суму на 872,000,000 долярів уважаючи тільки 3,078,072,500 долярів. Ще не є відомо, як поставиться до цієї справи Сенат. Уряд вірить, що Конґрес дозволить видати ухвалену суму.

В Ню Йорку створено „Карпатський Дослідний Центр"

Ню Йорк. — В понеділок, 30-го червня ввечорі, відбулися тут в Українському Інституті Америки, наради закарпатських діячів, у висліді яких, в повній згоді з присутніми репрезентантами Карпатського Союзу, схвалено створити окрему установу під назвою: Карпатський Дослідний Центр. Між завданнями Дослідного Центру, що їх наради устійнили, поставлено не тільки обслідування населення та життя й національно-культурний та церковно-релігійний розвиток в цій країні наших братів із Закарпаття, які все ще вживають нашої давньої назви та скрізь виступають, як американські русини, але постановлено теж збирати різні матеріяли та публікації, які торкаються цілого Закарпаття. Зібрані публікації творитимуть спеціяльну бібліотеку, а деякі матеріяли будуть виставлені як експонати постійної музейної виставки, що знайде своє приміщення в Інституті. Наради, що відбулися з ініціятиви Українського Інституту Америки, закінчено обранням вужчої організаційної комісії, до якої увійшли пп. Ю. Ревай, А. Штефан і д-р В. Вереш.

Концерт Вероніки Цегельської та інші імпрези в програмі довгого кінця тижня на Союзівці

Союзівка, Кергонксон. — З початком липня та з приходом звичайних в цьому часі спек, Союзівка, оселя Українського Народного Союзу в Кетскілських горах, набирає знову здобутого вже в попередніх роках характеру осередку вакаційного, товариського і культурного українських громад східніх стейтів, хоч між відвідувачами та гостями на Союзівці чимало людей із дальших місцевостей, включно з Канадою. Окрему підготову зроблено на Союзівці до зустрічі цього довгого, зв'язаного з Днем Незалежности кінця тижня. Між рядом імпрез, що почнуться вже в п'ятницю ввечорі в суботу 5-го липня ввечор відбудеться концерт арій і пісень у виконанні відомої нашої солістки п-ні Вероніки Цегельської, якій на фортепіяні акомпаніюватиме п-ні Лідія Бульба. Після концерту як і вечорами в інші дні, відбуваються забави з танцями на великій, спеціяльно для тих цілей збудованій платформі під вільним небом біля клюбу „Веселка" та басейну. Управління Союзівки поробило всі заходи, щоб у кожному відношенні прийняти і задовольнити сподівану з цим кінцем тижня велику кількість гостей.

КОНФЕРЕНЦІЯ ФАХІВЦІВ У ВІДКРИВАННІ АТОМОВИХ ЕКСПЛЬОЗІЙ ПОЧАЛАСЯ В ЖЕНЕВІ В ПОВНІЙ ЗГОДІ

Женева. — Конференція фахівців у відкриванні атомових експльозій почалася тут 1-го липня в повній гармонії між західніми і східніми її учасниками. Довкола цієї конференції, як відомо, було багато дипломатичних здогадів і розмов, бо Совєти початково відмовлялися брати в ній участь, опісля вислали свою делеґацію з рядом застережень, зокрема ставляючи за передумову своєї участи в нарадах принципову згоду Заходу на припинення дослідних атомових експльозій. Тепер, виходило б, вони таки беруть участь у нарадах і, згідно з інформаціями з першого дня тієї конференції, яка триватиме, правдоподібно, кілька тижнів, однаково совєтські, як і західні представники, дбайливо оминають суперечні політичні проблеми. Насамперед встановлено назву конференції, яка звучить: „Конференція фахівців для студій можливостей відкриття порушень можливого договору про припинення пробних атомових експльозій". Поведінка совєтської делеґації у багатьох відношеннях була несподіванкою для Заходу. Такою несподіванкою була в першу чергу сама беззастережна участь у конференції, як і факт, що самого відкриття нарад совєтські представники не використали для сподіваних виступів проти Америки. Крім того, совєтські представники майже без дискусії мали погодитись на запропонований Америкою порядок нарад.

ЧЕРВОНИЙ КИТАЙ ДАЛІ ОБМЕЖУЄ СВОБОДУ РУХІВ ДИПЛОМАТІВ

Лондон. — Комуно-китайський уряд ще дальше обмежив свободу рухів дипломатичних представників у Пейпінґу, забороняючи їм, між іншим, подорожувати дальше, як 10 миль від столиці. На дальші подорожі кожний дипломат повинен мати окремий дозвіл. Досі це обмеження відносилось до 35 миль навколо столиці. Крім того, в останніх часах комуно-китайська поліція виарештовує тих китайців, що працюють в чужих дипломатичних представництвах чи в домах дипломатичних представників. В дипломатичних колах пояснюють це можливістю, що в Китаї поширюються антикомуністичні заворушення і комуністичний уряд, обмежуючи свободу рухів дипломатів, хоче в той спосіб ще більше ізолювати їх від того, що діється в країні. З одержаних інформацій виходить, що впродовж останнього півроку заарештовано в Пейпінґу коло 20 китайців, що були затруднені чужими дипломатами. Жадних вияснень уряд у цій справі не давав, інформуючи тільки працедавців, що затруднених ними осіб заарештовано за порушення китайського закону. Інформації і здогади про закросні на широку скалю антикомуністичні заворушення в Китаї та про зв'язану з цими заворушеннями нову терористичну чистку уряду проти населення потверджують також повідомлення в юґославській пресі.

Амінторе Фанфані сформував новий італійський уряд

Рим. — Новим прем'єром Італії став Амінторе Фанфані, провідник християнсько-демократичної партії, що здобула вирішну перемогу у загальних виборах в днях 25 і 26 травня ц. р. Очолюваний ним уряд є 19-им з черги від часу закінчення другої світової війни. У вівторок 1 липня Фанфані склав авдієнцію президентові Італії Джіованні Ґронкі і передав йому на затвердження список свого уряду. Після затвердження президентом Ґронкі складу нового уряду заприсяження його визначено на середу 2-го липня. Новий уряд складається, як і попередній, із 20 міністрів, п'ять з-поміж яких є цілком новими людьми. Прем'єр Амінторе Фанфані, крім посту прем'єра, узяв ще й теку міністра закордонних справ. Заступником прем'єра і міністром оборони став колишній прем'єр, теж член християнсько-демократичної партії, Антоніо Сеньї. Міністерство внутрішніх справ очолює Фернандо Тамброні і міністерство справедливости Ґвідо Ґонелля. Сесія італійського парляменту для уділення довір'я новому урядові відбудеться в перших днях найближчого тижня.

Совєти мають 8 мільйонів вояків під зброєю, — твердить Брокер

Шикаґо, Ілл. — Секретар армії Вілбер М. Брокер, промовляючи на 43-ій річній конвенції „Киваніс Інтернешенел", сказав 14,000 делеґатів, що вільний світ мусить бути приготований на те, що СССР вестиме цілий ряд „обмежених аґресій", щоб при їх допомозі продовжувати свій натиск на Захід. Брокер твердив, що СССР має 8 мільйонів людей під зброєю, 400 наземних дивізій, 500 підводних човнів і більше як 25,000 модерних військових літаків. Секретар оборони казав, що не можна передбачати, що СССР відважиться вже тепер на загальну атомову війну, яка напевно принесла б повне знищення комуністам. На думку секретаря армії, вільний світ мусить дбати про те, щоб СССР не тільки боявся починати нову загальну війну, але щоб він не мав відваги провокувати малі війни, знаючи, що вільний світ його важко покарав би за кожну аґресію, без огляду на її місце та час.

● **Протягом тижня**, що закінчився 14-го червня, число безробітних, які мають право діставати допомогу, зменшилося на 113,000 і становило 2,704,600 — 6.4 відсотка від 43,000,000 робітників, які мають право на безробіття. В квітні число безробітних, що мають право на соціяльне забезпечення, становило 3,363,300.

АМЕРИКА ВІДКИДАЄ ШАНТАЖ У СПРАВІ ЗАТРИМАНИХ ЛЕТУНІВ І ЗАКЛАДНИКІВ

СЕНАТОРИ І КОНҐРЕСМЕНИ ДОМАГАЮТЬСЯ РІШУЧИХ ЗАХОДІВ ДЛЯ ЗВІЛЬНЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ЗАКЛАДНИКІВ, СХОПЛЕНИХ ПОВСТАНЦЯМИ НА КУБІ

Вашингтон. — Головна увага учасників пресової конференції, відбутої державним секретарем Джаном Фостером Доллесом у вівторок цього тижня, була присвячена справам американських громадян і летунів, затриманих і в'язнених в комуністичних державах, як теж американських громадян, що їх схопили самовільно як закладників кубинські повстанці. Відповідаючи на запити журналістів, Джан Фостер Доллес, заявив рішуче, що ЗДА не погодяться в ніякому випадку платити політичного чи грошового викупу за затриманих комуністами і кубинськими повстанцями американських громадян, але будуть добиватися їх звільнення всіми доступними їм засобами. Під сучасну пору — як ствердив Доллес — у в'язницях червоного Китаю перебуває ще чотири американці, дев'ять американських летунів затримує східньо-німецький комуністичний уряд, дев'ятьох схопили і придержують Совєти і на Кубі в полоні повстанців перебуває 47 американських закладників. Обурливі випадки протизаконного затримування американських громадян чи то як в'язнів в комуністичних країнах, чи як закладників на Кубі, порушили громадську опінію в цілій Америці, яка домагається якнайрішучіших заходів для їх звільнення. Сенатор Новленд, провідник республіканської меншости в Сенаті, виступив із пропозицією пожвавлення постачання зброї леґальному кубинському урядові, якщо провідник повстанців Кастро не погодиться звільнити до 48 годин затриманих ним американських закладників. Сен. Стайлс Бриджес заявив, що він був би згідний з пропозицією вислати на Кубу з'єднання американської морської піхоти, щоб добитися звільнення закладників. Домагаються від уряду рішучих заходів у цій справі теж інші сенатори і конґресмени. Згідно із відповіддями Доллеса, даними журналістам під час пресової конференції, уряд робить такі заходи в справі затриманих американців: 1. В справі в'язнених ще й досі в червоному Китаї чотирьох американців американський уряд приготовляє окрему ноту з пропозицією перенести переговори в цій справі з Женеви до Варшави; 2. в справі дев'яти американських вояків, затримуваних без усякої справедливої причини у Східній Німеччині, вислано нову ноту з домаганням їх негайного звільнення; 3. теж саме робить уряд і в справі дев'яти летунів, що летіли неозброєним літаком і були примушені приземлитися на совєтській території; 4. щодо закладників, схоплених кубинськими повстанцями, то американський уряд вважає цей акт цілком самовільним, розрахованим, як і попередні на політичне шантажування ЗДА. В загальному уряд рішений застосувати всі засоби і заходи для звільнення своїх громадян. У своїх відповідях під час пресової конференції Доллес торкнувся теж і справи Ливану, заявляючи, що присутність обсерваторів ОН в Ливані вплинула видатно на сповільнення, а то й припинення інфільтрації сирійської зброї і повстанців на територію Ливану.

В Альжирі відбуваються демонстрації за звільнення в'язнів і полонених

Альжир. — Перед будинком тутешньої префектури (головного осідку місцевої адміністрації) відбулася в понеділок цього тижня демонстрація альжирських жінок, зодягнених в білі сукні і з серпанками на обличчях, дружин і сестер політичних в'язнів і полонених. З викликами „Скажіть нам правду про наших чоловіків і звільніть їх з *в'язниць і полону*" жінки побили вікна і понищили лямпи в урядових автах. Демонстранток розігнала поліція, арештуючи 15 з-поміж них. Обраховують, що в області міста Альжиру перебуває тепер у в'язницях понад 5000 мусульман і в цілому Альжирі по в'язницях і таборах відокремлення їх має бути бути понад 100,000, не враховуйчи до цього числа повстанців, узятих під час боїв у полон. Спеціяльно створений комітет альжирських жінок переслав теперішньому французькому прем'єрові де Ґолеві телеграму із пригадкою про його недавні відвідини в Альжирі й обіцянку довести до замирення в цій країні і з домаганням звільнити альжирських в'язнів і полонених. Часткове звільнення в'язнів в Альжирі вже почалося останніми днями, але розмір його не задовольнив альжирців.

В АМЕРИЦІ

● **22-го лютого** часописи писали про 29-річну дівчину з Бруклина, Н. Й., Ірину Арзеді, яка за кілька годин перед вінчанням зникла і поліція розшукувала її по всій околиці. На другий день вона сама з'явилася і заявила, що втекла була зі страху перед шлюбом. Тепер Ірина Арзеді звінчалася зі своїм нареченим 31-річним Йосифом Пінтом. На їх шлюбі було 100 осіб, а перед церквою чекало 200 осіб, щоб подивитися на молоду пару.

● **У Гелістері**, Каліфорнія, 30-го червня стався легкий землетрус. Настрашені люди, бачачи, як рухаються на столах тарілки, втікали з домів на вулиці. Великої шкоди і людських жертв не було.

● **Комісар охорони здоров'я** нюйоркського стейту д-р Герман Е. Гіллеву остерігає перед новою вакциною проти поліо, бо вона має в собі живі віруси цієї недуги. Вакцина д-ра Солка має мертві віруси. Нової вакцини можна вживати тільки для дослідних цілей.

● **У супермаркеті** в Омазі, Індіяна, продавець завважав, що комбінезон одного з покупців виглядає якось дивно. Закликали цього покупця до бічної кімнати і з кишень його комбінезону витягнули: кусень м'яса, дві малі шинки, фунт ковбаси, два фунти бекону і два фунти воловини. Поки встигли покликати поліцію, м'ясожер втік.

● **Якийсь невідомий автоводій** вкинув у Маямі до паркувального автомата замість 10-х центів стародавню римську монету. Урядовець маґістрату продав її збирачеві старих монет за 25 центів.

● **Ашер Бурдік**, 79-річний конґресмен із Північної Дакоти, який 28 лютого ц. р. одружився з своєю 30-річною секретаркою Джейн, а потім вніс прохання про уневажнення цього одруження, тепер відкликав це прохання. „Вона може прийти до мене, коли тільки схоче, — заявив Ашер Бурдік, — і вона прийде, якщо люди не будуть вмішуватися в наші справи".

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Турнір за першенство СУАСТ-у Схід в копаному м'ячі**, що мав відбутися в днях 5—6 липня ц. р. у Филаделфії, відложено з технічних причин на кінець серпня ц. р.

● **Доповідь відомого українського мистця Якова Гніздовського** на тему „Сучасне мистецтво — як його сприймає і як на нього реаґує українська еміґрація" відбулася дня 28 червня ц. р. в рямцях наукової конференції НТШ у Ню Йорку. Предсідником цієї конференції був містоголова НТШ у ЗДА д-р Григор Лужницький.

● **Стефан і Стефанія Зидовські** з Бабилону, Л. Ай., Н. Й., відзначували дня 3 червня ц. р. 25-річчя свого подружжя урочистим прийняттям, влаштованим їхніми рідними і приятелями. Обоє панство Зидовські є членами 433 Відділу УНСоюзу.

● **Філармонійна оркестра „Даччес Кавнті"** виконала на концерті в Пукіпсі дня 26-го березня ц. р. вперше твір нашого молодого скрипаля і композитора Маркіяна Бачинського „Аллеґро для оркестри". Місцевий критик Г. С. Лік дав теплу оцінку цього „модерного твору з екзотичним чаром". У програмці виконуваних творів зазначено, що Маркіян Бачинський українського походження, народжений у Львові.

У СВІТІ

● **Папа Пій XII** в неділю 29 червня ц. р. уділив благословення 50,000 прочан, що зібралися на площі св. Петра. Відбулося це благословення з нагоди свята св. Ап. Петра і Павла.

● **Абель Боннард**, французький поет і колишній член Французької Академії, засуджений позаочно на кару смерти за співпрацю з гітлерівцями, вернувся після 14 років вигнання з Еспанії до Франції. Боннард, якому минуло 75 років, у 1942 році, за режиму П'єра Лаваля, був наймений міністром освіти, а в 1944 році втік до Еспанії. Справу його розгляне цераз французький суд.

● **Прем'єр національного китайського уряду на Формозі (Тайвані) О. К. Юй**, зрезиґнував із свого становища. Його резиґнацію Чіянґ Кай-шек прийняв і найменував новим прем'єром дотеперішнього віце-прем'єра Чена Ченґа. Юй, з фаху банкір, резиґнував цього року аж п'ять разів.

● **Рятувальна команда** врятувала 22 вуглекопів, відрізаних від зовнішнього світу водою, що залила копальню вугілля в Соеда, у південній Японії. Трьох вуглекопів ще й досі не знайдено.

● **Брюссельська поліція** придержала совєтську балерину Ольгу Лепешинську, обвинувачувану в крадежі парасольки і двох пар рукавичок в одній із брюссельських крамниць. Керівник Большого Театру, з яким приїхала Лепешинська до Брюсселю, М. Чулакі заявив, що вона хотіла тільки... перевірити колір рукавичок на денному світлі. Лепешинська назвала обвинувачення „незґрабною фабрикацією".

● **Макса Фехнера**, що був до 1953 року міністром юстиції в східньо-німецькому уряді, прийнято знову в члени комуністичної партії, з якої виключено за його заяву, що робітники мають право страйкувати. Фехнер має 66 років.

● **Центральний Комітет Юґославської Ліґи Комуністів** вирішив опублікувати матеріяли про переговори й розмови, що їх відбули Хрущов і Тіто в серпні минулого року. Відбувалися ці розмови в Букарешті (Румунія).

● **Турки на Кипрі вбили** протягом останніх двох тижнів 16 греків. Останньою їх жертвою був робітник, який їхав ровером через турецьку дільницю в Лімассолі. Шість запалених пляшок із ґазоліною (т. зв. коктейл Молотова) вкинено до великої грецької броварні, але тільки одна з них вибухла, спричинивши невелику шкоду.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25
В Джерзі Сити і закордоном:		Jersey City and Foreign Rates:	
На рік	$ 14.00	One year	$ 14.00
На пів року	7.50	Six months	7.50
На три місяці	4.00	Three months	4.00

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МОВЧАНКУ ЗЛАМАНО

Майже цілих два тижні Польща перебувала в атмосфері гнітючої мовчанки. Ні польський уряд, ні провід польської комуністичної партії, ні навіть досить сміливі у висловлюванні своїх поглядів польські комуністичні часописи не відважувалися зайняти становища до ганебного вбивства колишнього прем'єра Мадярщини Імре Надя і його колег, заподіяного совєтами і, правдоподібно, в самій же таки Москві. Характеристичною ознакою напруженої ситуації в Польщі були, з одного боку, мовчазні демонстрації польської молоді і робітників проти зрадницького московського вироку й екзекуції (були, кажуть, навіть випадки, що польські комуністичні зібрання вшановували хвилиною мовчанки пам'ять Надя, Малетера й їхніх колег) і, з другого боку — дуже символічним для цієї ситуації було мотто в польському гумористичному часописі „Шпільки" „Нє експльодуйце з мільченєм" (не вибухніть із мовчанням!).

Така довготривала й вимовна мовчанка заінтриґувала не тільки західню пресу і політичні кола. Куди в більшій мірі занепокоїла вона Москву, яка зрозуміла і прийняла польську мовчанку, як демонстрацію проти міжнародньо-комуністичної „солідарности", як зраду „спільних інтересів" комуністичних партій, очолюваних Москвою і т. д. Щоб добитися зламання тієї мовчанки, Москва пустила в рух усі засоби свого „дипломатичного" тиску, і добилася кінець-кінцем заяви Гомулки, який засудив рішуче не тільки відосередні тенденції Югославії, але й самого Надя за його ... капітуляційну політику в жовтні-листопаді 1956 року.

Засуджуючи Югославію за спричинений буцімто нею розлам у комуністичному світі, Гомулка водночас із цим виступив із обвинуваченням Надя за його політику в жовтнево-листопадових днях 1956 року, що привела його буцімто до „капітуляції перед ворогами народу". Алеж, обвинувачуючи Надя в згаданій „капітуляції" і стверджуючи, що ліквідація Надя була епілогом мадярської „контрреволюції" 1956 року, Гомулка все таки висловив багатомовне застереження, що він не має можливости встановити, чи процес Надя був ведений справедливо. Водночас із цим Гомулка своєю заявою про капітулянтську ролю Надя в 1956 році відокремився від офіційного мадярського комунікату в справі процесу й екзекуції над Надем, в якому стверджено, що Надь відіграв не капітулянтську, але таки провідну ролю в організуванні й веденні мадярської „контрреволюції".

Не зважаючи на застереження щодо справедливости процесу в справі Надя і на відмінність поглядів на ролю Надя в революційних подіях 1956 року, в Польщі і в політичних колах Заходу трактують промову Гомулки з рішучим засудженням Югославії і обвинуваченням Надя в капітуляції перед „ворогами народу", як чергову капітуляцію Гомулки перед Москвою.

Якими способами й погрозами добилася Москва від Гомулки зламання польської мовчанки в справі Югославії і в справі Надя — встановити не важко. Публічною таємницею в Польщі було те, що останнього тижня перед виступом Гомулки в Гданську відбувалися у Варшаві гарячкові наради проводу польської компартії з емісарами Москви. Ці емісари ультимативно заявили Гомулці та його прихильникам, що Москва не стерпить дальшої мовчанки Польщі в справі Югославії та Надя, і не дозволить на такі демонстрації, які відбулися у Варшаві після офіційного проголошення комунікату в справі Надя. З другого боку, совєтський „дипломатичний тиск" на Гомулку і провід польської компартії був „підсилений" мілітарними погрозами. Спільні совєтсько-польські маневри, що відбувалися в попередніх роках звичайно поблизу польсько-німецького кордону, цього року проведено неподалік Варшави, біля Аніна і Констанціна, за яких 15 миль від польської столиці. Якщо до цього додати ще повідомлення закордонних обсерваторів про рухи совєтських військ на українських територіях поблизу совєтсько-польського кордону, то картина мілітарного тиску на Польщу стане ще виразнішою. Не останню ролю в зламанні польської мовчанки відіграли і економічні причини, передусім залежність польської індустрії від совєтських сирівців.

Все це доказує, що Москва ні за яку ціну не випустить з-під свого впливу Польщі і не дозволить їй ніякого „окремого шляху до соціялізму". Гомулка це розуміє і в сучасній геополітичній та господарській ситуації не бачить ніякого іншого виходу, як тільки капітуляцію перед вимогами Москви.

КОМУНІЗМ У ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ

Комуністи мають добре випробувану тактику і стараються вести свою злочинну роботу в укритті, щоб вільний світ був спокійний і не догадувався, що його чекає на випадок, коли праця комуністичних шашелів увінчається успіхом. Недавня подорож віце-президента Ричарда М. Ніксона по державах Південної Америки виявила, що комуністи не сплять, що їм вдалося використати економічну нужду в деяких із тих країн, щоб ударити по американському престижі і придбати хоч трохи симпатій їх населення до СССР, де нібито широкі маси трудящих мають всього подостатком.

Протиамериканські демонстрації в Лімі і Каракасі відкрили очі тим політикам в ЗДА, які хочуть вірити в можливість співжиття з комуністичною Москвою, особливо, коли большевицький ватажок Хрущов починає ширше усміхатися до західніх дипломатів. Характер 40-річної комуністичної аґресії, яка почалася найперше в Україні взимі 1917-1918 років, свідчить про те, що припинитися вона може лише тоді, коли вільний світ допоможе поневоленим країнам визволитися з комуністичного ярма.

Комуністи використовують нужду населення латинських держав для своїх політичних цілей, не дбаючи про економічну для них допомогу, щоб не робити їх відпорними на комуністичні принади. З поміччю пропаґанди вони змальовують в рожевих барвах життя в СССР і нацьковують населення латинських держав проти ЗДА, які, мовляв, винні в тому, що ті держави не можуть розбудувати своєї економіки.

Журналіст пресового концерну Скріпса-Говарда, Чарлз Лусі, пише про силу комуністів у країнах на південь від ріки Гранде.

В Чіле комуністи були колись дуже сильні, мали своїх міністрів, сенаторів і високих урядовців. Тепер їхня партія існує „нелеґально", але явно видає свої часописи, які гостро атакують ЗДА. Комуністи відбувають свої збори і прилюдно аґітують за лівих кандидатів. Вони мають великі впливи в Центральній Робітничій Федерації, ведуть широку прокомуністичну пропаґанду, розкидаючи цілі тонни брошур та летючок, і популяризують совєтські кінофільми.

Недавні демонстрації проти Ніксона у Венесуелі виявили комуністичну загрозу в тій республіці. Комуністи всіми силами стараються збільшити в Венесуелі число членів своєї партії і злобно атакують в пресі уряд. Комуністичні письменники й журналісти просякають і в демократичну пресу. Їх сила зросла після того, як в січні місяці скинено диктатора Переза Хіменеза. В найближчих виборах комуністи поставили собі за ціль перемогу так званого „людового фронту", бо це був би перший крок до совєтизації Венесуелі.

Перувіянський уряд не міг перешкодити комуністам виявити свої сили і сприту під час візити Ніксона. Комуністи Перу мають поважні впливи в робітничих організаціях і часто викликають робітничі страйки. Недавно їм вдалося навіть захопити контролю в столиці провінції Кузко і тримати її доти, поки до цієї револьти не вмішалась армія.

Недавні вибори в Арґентині показують, що комуністична сила, як вона виявилася на папері, не така вже велика, як була колись. Але арґентинських патріотів турбує те, що в новому уряді президента Фрондізі комуністи і ліві зайняли численні друго- й третьорядні пости. Тут, в Арґентині, найкраще можна обсервувати явище, спільне для всіх латинських держав: що комуністи не пхаються на відповідальні становища, а випихають на них своїх „червонавих" поплентачів, самі ж залишаються в тіні, щоб не алярмувати проти себе публічної опінії.

Комуністи в Бразилії не можуть похвалитися числом своїх членів, але все ж таки в попередніх виборах на їхні списки віддано коло півмільйона голосів. Правда, їхня сила дещо послабшала, бо вони розкололися на фракції, але політичні провідники інших партій часто кокетують з комуністами, щоб здобути їхні голоси. Про силу комуністів в тій державі свідчить оваційне прийняття, влаштоване головному комуністичному вожаці на цілу Південну Америку, Карльосові Луїсові Престосові, який після амнестії вернувся з вигнання до Ріо де Жанейро. Ці овації затривожили і армію і провідників Католицької Церкви. В Бразилії панують тепер націоналістичні гасла, а зокрема, гасло „бразилійські ресурси для бразилійців, а не для імперіялістів" — здобуває численних прихильників. Комуністи для своїх цілей роздувають це гасло аж до червоного.

Внаслідок економічної затримки, ЗДА зменшили свої закупи в південно-американських країнах, через що економічний стан в тих країнах погіршився. Комуністи використовують економічну скруту для своєї пропаґанди. ЗДА ведуть протилежну до комуністів політику. Американські інвестиції в латинських країнах досягають 10-ох більйонів долярів, але цього замало на такий великий обшир.

Уряд ЗДА напевно розуміє, що найкраще поборювати комуністичну брехню позитивною працею над піднесенням економіки відсталих країн.

А ВЖЕ ГУСИ ЛЕТЯТЬ...

Наче стомлена зграя
в путі лебедина,
Березневі крижини
по Нарочі йдуть...
І смолою запахла
рибальська хатина,
І рибалки вітрила
ладнають у путь,
І у праці веселій,
згадавши дівчину,
Першу пісню
співає рибалка весні...
А круг озера сосни,
які в хуртовину
Натомились шуміти,
шепочуть у сні.
А вже гуси летять,
гусеняточка сірі,
А вже квітка весну
розгляда на підгір'ї,
А вже дума моя
десь на Нарочі плава,
Золотими човнами
гонить човни,
А багаття рибальського
перша заграва
Світить, світить стежину
мені з далини.
Може, й справді вже час
у дорогу рушать? —
А вже гуси летять,
А вже гуси летять...

МИКОЛА НАГНИБІДА

190-ЛІТТЯ „БРИТІЙСЬКОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ"

Цього року припадає 190-ліття з дня появи славної на весь світ „Британської Енциклопедії", а також 15-ліття теперішнього її видавця, Шикаґівського університету. З державно-географічним поняттям Великої Британії ця світового засягу Енциклопедія має мало спільного, лише мову, культуру й давні традиції англо-саксього світу. Поза тим це — чисто американський продукт. Це видавництво своїм ринковим засягом сягає скрізь, де вживають або знають англійську мову.

За десять років це 24-томове видання, що складається з 38 мільйонів слів, відзначатиме своє славне 200-ліття, у зв'язку з чим вже тепер приготовляються, щоб якнайдостойніше відсвяткувати його ювілей. Як сказано, десять років тому ця високошанована публікація, ця всесвітня „Книга Знання" перейшла в нові руки, що значно вплинуло на покращання її змісту, а ще більше її збуту.

На сторінках бостонського щоденника „Ди Кришчен Саєнс Монітор" (з 10 червня ц. р.) недавній її видавець Вільям Бентон, б. сенатор зі стейту Кентаки (що й тепер старається про цей пост) поділився своїми оригінальними спогадами, подаючи веселі подробиці, яким способом Шикаґівський університет став власником Енциклопедії і які поважні наслідки мала зміна її довголітнього власника й видавця, відому американську компанію „Сірс, Робук і Ко" з осідком у Шикаґо.

У грудні 1941 р. сиділи в Шикаґо за столом в одному аристократичному клюбі — Вільям Бентон, тоді віце-ректор Шикаґівського університету, і генерал-бриґадир Роберт Е. Вуд, голова правління згаданої вище торговельної компанії. Дискутуючи про недавню атаку японців на Перл Гарбор, Бентон поставив знечев'я своєму гостеві-мультимільйонерові запитання: „Що ви думаєте, генерале, чи не дивне воно, що бизнесова установа є власником „Британської Енциклопедії"? Чи не є це смішна ситуація, зокрема тепер, в нашій невеселій воєнній ситуації?" ... — „Так, погоджуюся з вами, — відповів Роберт Вуд. — „Сірс" не повинен займати першого місця щодо власництва тієї Енциклопедії!" — Після вечері, на прощання, віце-ректор В. Бентон поставив своєму гостеві несподіване запитання: чи не могла б його компанія зробити несподіванку Шикаґівському університетові, подарувавши йому „Британську Енциклопедію"?.. Генерал, почувши таку „єресь", зірвався з крісла і, навіть не прощаючись, полетів сходами на вулицю. Чекаючи на своє авто, він подумав хвилину, обернувся до збентеженого віце-ректора університету і сказав твердим тоном: „Ол райт Били, я віддаю тобі „Британську Енциклопедію"...

Як пише бостонський часопис, цей інцидент у шикаґівському клюбі став зворотною точкою, майже історичною подією в дальшому розвитку цього світового засягу видавництва. Уперше довідався світ про подробиці такої „зміни варти" із недавно виданої книги „Велика Британська Енциклопедія", що появилася в половині червня ц. р., як „ювілейне видання", з нагоди 15-ліття афіліяції „Британської Енциклопедії" з Шикаґівським університетом. В цій публікації подано також надзвичайно сміливі пляни теперішніх видавців цієї книги-бібліотеки про ювілейне видання її в 1968 році; з нагоди 200-ліття її появи.

Треба було цілого року, щоб згаданий університет перебрав на себе всі видавничі права, титули та зобов'язання і приступив до праці, як новий власник колосального видавництва. Нові видавці застали фінанси цього книжкового велетня в найкращому стані, а крім того майже мільйон долярів знаходився на людях, по книгарнях, на контах двотисячної армії кольпортерів, розсіяних по всьому світі. До цього великопанського жесту генерала Вуда слід зарахувати великі склади з книжками, друкарні, офіси та дуже скомплікованy видавничу машинерію. За 1957 рік продано книжок на загальну суму 61 мільйон долярів — на 400 відсотків більше, як за старого власника. З цього числа видавництво „пожертвувало" університетові 631 тисячу долярів, а решта чистого зиску пішла на інвестиції. З того часу, як приватна установа стала власником тієї світової книги, офіційних фінансових звідомлень не публіковано. Відомо лише, що за останніх 15 років цей університет мав чистого прибутку з Енциклопедії п'ять з половиною мільйонів долярів.

Таким чином щодо загальних прибутків на культурно-наукові цілі цей університет стоїть у ЗДА на другому місці — після відомої фундації Джана Д. Рокфеллера. А все завдяки „доброму гуморові" президента широкознаної компанії „Сірс, Робук і Ко", в грудні 1941 року... З тим благословенним актом ген. Вуда „Британська Енциклопедія" в останньому десятилітні поширила своє видавництво ще й на такі ділянки: видано серію книжок для молоді під назвою „Енциклопедія британніка джуніор", „Британський світовий атлас", „Британський світовий мовний словник" та „Енциклопедія британського фільму". Також видано першу такого роду книгу універсального значення і засягу — „Індекс ідей", („Синтопікон"), своєрідний екстракт думок із найбільше знаних творів цілого світу.

Як звітує бостонський щоденник, небувалі успіхи завдячує це університетське видавництво здібностям та енерґії свого недавнього віце-президента, сен. В. Бентона. В 1945 р. уступив він зі свого „енциклопедичного" посту, бо покликано його на асистента державного секретаря у Вашингтоні. На цьому пості прислужився він своїй країні і світові зокрема з того часу, як став представником ЗДА в Об'єднаних Націях, в ділянці виховання, науки та культури. В 1949 р. став сенатором у стейті Кентаки. На цьому пості був знаний, як автор „пляну Маршалла щодо ідей та культури", у широкому, большевицькими гаслами підмінованому світі.

При тому був гострим противником пок. МекКарті і став автором відомого „Додатку Бентона" щодо „взаємного пляну безпеки". Якою не була б дальша кар'єра цієї здібної людини, для всього англосаксього світу ім'я В. Бентон буде славне, як ім'я того, що вивів „Британську Енциклопедію" на широкі, світові води небувалих успіхів.

А. Ч.

Роман Ільницький

ДОСЯГНЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ В ЗДА

В попередній статті („Українська кооперація в ЗДА", „Свобода" ч. 117) було показано, як нова, післявоєнна еміґрація защепила кооперативні ідеї між українцями З'єдинених Держав Північної Америки. Нині хочемо звернути увагу на досягнення, якими цілком виправдано гордяться українські кооператори. Їх здобуто в боротьбі з твердими, невідрадними обставинами, в країні, якої ніхто з них не знав, і серед людей, які щойно приїхали сюди і почали влаштовуватися. Тим більша заслуга наших кооперативних піонерів і тим щиріше повинно бути признання для них нашої громади.

Скільки українців належить до кооператив?

Міряючи справи еміґраційними маштабами, треба сказати, що дотепер вже цілком поважне число українців активно співпрацює з нашою кооперативною мережею, що — як вже було сказано — складається переважно з кредитових кооператив. Таких, що зрозуміли її велике завдання і значення для поодинокої людини є вже тисячі. За статистичними звеленнями 1957 р., майже рівно 7 тисяч українців є членами кредитових кооператив. Перед ведуть Шикаґо (1763 члени), Дітройт (1517), Ню Йорк (1220), Филаделфія (1036). Менше, ніж тисячу членів мають Рачестер, Балтімор, Клівленд, Честер.

Немає ще даних за перше півріччя 1958 р., але, на підставі тимчасових обчислень нашої кооперативної централі, прибуток нових членів можна обраховувати на кругло тисячу осіб, так що всіх українців, об'єднаних в кредитовій кооперації „Самопоміч", є 8 тисяч.

Що означає ця цифра? Багато це чи ні?

Коли взяти до уваги, що наші кредитові кооперативи є покищо тільки в 9 містах і що ще багато українців через те не може бути їх членами, цифра 8,000 це вже поважний, хоч тільки початковий успіх. Коли ще до того додати, що пересічний час існування кредитівок не переходить 5 років і що деякі поважні українські установи з кількадесятрічною традицією не мають більше членів, то зрозуміємо, що українська кооперація добре стартувала і має надійні перспективи росту.

Які перспективи?

За обрахунком нашої кооперативної централі „Товариства Української Кооперації" (ТУК), повинно бути щонайменше 100 тисяч українців в рядах кооперативного членства. Ню Йорк, Шикаґо, Дітройт, Филаделфія і інші міста, де вже діють наші кооперативи і де їх ще нема, мають великі резерви українського населення і вони повинні бути в ближчих роках залучені до кооперативної організації.

Варто тут порівняти, який відсоток населення належав до кооперації на Західньо-Українських Землях, а як є під тим оглядом тут. Отже, українська кооперація всіх видів мала в 1938 р. 600 тисяч членів, або іншими словами 10 відс. всього українського населення (6 мільйонів) було скооперованих. Зате тут на 1,5 мільйона українців всього лише 1.8 відс. належить до кооператив. Виходить, що треба було б нам приєднати ще 143,000 осіб для кооперативного руху, щоб наблизитися до того стану, який ми мали на рідних землях. Правда, українська кооперація на ЗУЗ мала в 1938 р. вже 18 років праці за собою, а тут лише п'ять років, але всеодно завдання, які стоять перед нами, ще дуже великі.

Капітали нашої кооперації і їх забезпечення

На кінець 1957 р. 7 тисяч членів кредитових кооператив диспонували кругло 4-ма мільйонами капіталу, при чому перші місця зайняли (так, як і щодо числа членів) кооперативи в Шикаґо, Дітройті, Ню Йорку і Филаделфії. Кредитівки в Шикаґо і Дітройті є вже мільйонерами, бо мають понад 1 мільйон зібраних ощадностей.

Ці мільйони це реальний конкретний стан посідання української громади. Ці гроші вже від кількох років кружляють між нашими людьми і допомагають їм жити і влаштовуватися. Шкода тільки, що наш стан посідання зводиться тільки до чотирьох мільйонів. Коли б це були десятки мільйонів, то всім нам разом і кожному зокрема було б куди легше жити, ніж тепер. Не можна забувати, що ми все таки ще дуже молода спільнота на цьому континенті і що через те — без розбудованих зв'язків і впливів — нам приходиться розраховувати головно на наші власні сили і свої засоби. Заки ми вкорінимося в місцеву суспільність, вона ще довго буде приглядатися нам і оцінювати, що ми варті.

Наші кооператори зрозуміли це виїмкове становище української громади в ЗДА і в Канаді і взялися за організацію її фінансових потреб з великим знанням справи, спертим на досвіді довгих десятиліть. Наші кооперативи „Самопоміч" є нині цілком на рівні таких самих американських установ і в нічому їм не поступаються. Про це свідчать голоси самих американських кооператорів, що недавно появилися в американській пресі (місячник „Ди Кредит Юніон Брідж", серпень 1957).

Дехто думає, що гроші, зложені до кредитової кооперативи „Самопоміч", не є так добре забезпечені, як в американських банках. Такий погляд невиправданий вже хоч би тому, що наші кредитівки підлягають гострій державній контролі і вже навіть з цієї причини мусять точно додержувати приписів законів, виданих для охорони щадника. Гроші, зложені до наших кас, мусять бути так само добре забезпечені, як і по інших фінансових установах.

Варто ще сказати кілька слів про формальності, яких вимагається в „Самопомочі" при уділюванні позичок. Вони є реґульовані законними приписами і не є випливом самоволі наших кооператорів. А ті приписи є на те, щоб як можна найвсестороннише забезпечити ощадності в кооперативних банках. Хто нарікає на утяжливі формальності (які, до речі, аж такими не є), той хай рівночасно зас-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Євген Онацький

ШЛЯХОМ НА РОТТЕРДАМ

(До 20-ліття трагічної смерти сл. п. полк. Є. Коновальця)

(29)

„Цього дня була остання моя зустріч з Вельмудом. Другого дня ранком я від'їхав через Німеччину й Чехословаччину до Відня.

„Довший час не було ніякої листовної звістки, хоч Вельмуд обіцяв зараз написати. Щойно в другій половині березня прийшов лист. Вже в тому листі повідомлялось, що в другій половині квітня приїде Вельмуд.

„Я по останній зустрічі дуже підзорливо ставився до Вельмуда. Представляв це Вождеві, звертаючи увагу на поодинокі моменти, що впадали в око, а, зокрема, просив Грибівського, щоб поговорив із Вождем та вплинув на нього, щоб був більше обережний при таких зустрічах, переповідаючи останні факти в Роттердамі. Переповів теж пригоди з останньої зустрічі Іскрі (Мері).

„Під час побуту мого в домі Вождя, коли хотів останній скуштувати цукорків та закурити циґарку, я з дружиною Вождя не допустили до цього. Вождь потрактував це, як жарт.

„В міжчасі прийшли два листи „звідти", з дня 18 та 30 квітня. В обох листах писалось про приїзд Вельмуда. Я повідомив Вождя про зміст листів. Вождь готовився їхати назустріч..."

Повернемось тепер до інших свідчень, що відносяться до третього приїзду Вельмуда. Тут передусім цінні свідчення М. Селешка:

„... Полковник поїхав був із Барановським на побачення. По повороті він розрахувався точно з грошей, що він їх видав і на закупки для Павла і на дорогу, і що передав Павлові безпосередньо. Окремо я мав розрахуватися з Барановським (Селешко повнив тоді обов'язки фінансового референта ОУН — Є. О.).

„Раз, при нагоді спитав я полковника, як іде праця на СУЗ і що говорив Павло. Він сказав мені, що все поволі посувається наперед. Вісті про голод і незадоволення населення перебільшені. Навпаки, народ там добре живе, бо от потребує таких люксусових речей, як ті, що він їх покупив Павлові.

„Я звернув йому увагу на те, що з совєтських газет виходить інакше.

„Він сказав мені, що при черговій зустрічі розпитає Павла, як собі вияснити ці суперечності. Сказав мені також, що національний центр має на днях переіменуватися на ОУЦ та що організація там досить слаба. На мій запит, як з армією, сказав, що армія нам ворожа, бо в ній чужі елементи і в додатку добре платні, і добре живуть. Про комсомол говорив, що треба багато праці вложити в нього, щоб він став нашим. Москалі стараються зискати для себе українську молодь, вщеплюючи їй в душу комунізм, а нам треба вщеплювати в неї націоналізм. Отже, буде вестись тепер боротьба за душі молоді.

„Далі розказав мені, що там панує страшне підкупство, і що за гроші чи якінебудь речі, яких там бракує, все можна зробити і все дістати. На те й брав Павло з собою багато речей та грошей, щоб за них, як за подарунки, зискувати собі людей на відповідальних постах та мати змогу рухатися по всій країні.

„На мій запит, чи не важко йому ті речі транспортувати, полковник сказав, що Павло має на кораблі добрих приятелів, і що то справа не тяжка.

„При тій нагоді він запитав — скільки в касі грошей, — бо другим разом, в травні чи в червні, треба буде Павлові дати 2,000 долярів, і тому мені треба їх тримати напоготові. Сказав мені також, що Павло забрав із собою більшу кількість літератури. Він має змогу перепачкувати її на Україну.

„Про всі справи точно знав лише Барановський, який бачився з Павлом раз сам, без полковника, в Бельгії, у вересні 1937 р. На те побачення я вислав був на адресу Андрієвського 1000 долярів...

„Я виїхав на початку квітня до Амстердаму. Раз я дістав від полковника листа з вісткою, що треба тримати для нього умовлені доляри і що він буде на відвідинах у мене. Відтак про ту ж справу ще раз писав, і при тій нагоді згадав, що на скриньку Колосовського, а, можливо, що й на мою прийде вістка, картка або телеґрама від Павла з призначенням побачення. Її зміст мав я передати телефоном Барановському і йому, полковникові. Собі взяв я був скриньку на пошті десь у половині квітня.

„Отже зв'язок із Павлом мав бути дуже скорий, коли була змога подати йому так скоро число моєї скриньки.

„Десь в половині травня дістав я від Мудрого ще одного листа, щоб я тримав гроші напоготові і був кожної хвилини готовий до виїзду на побачення з ним. Згадав також, що на мою адресу прийде з Німеччини більша кількість літератури, і маю її затримати до його розпорядимости, а відтак ту літературу привезти на побачення.

„Література дійсно прийшла в більшій кількості, пакетами..."

Останнє побачення

Оповідає Барановський:

„У перших днях другої половини травня Вождь приїхав до Відня. Замешкав в готелі „Естеррайхішер Гоф". Мав кілька зустрічей і балачок у Відні, в часі яких я був присутній. Мабуть, 20-го виїхав він до Берліну. Перед виїздом говорили ми в зв'язку з листовним повідомленням про можливість зустрічі з Вельмудом. Останній, приїхавши до одної з пристаней, мав телефонічно зголоситися до Вождя або до Сушка. Я жив тоді комірним у Сушка. В ці дні; одначе, загостила до Сушка рідня господині з Будапешту, так що я не міг там перебувати. Я час від часу запитував телефоном, чи не було якого телефону з-за границі. Я кликав щоденно по кілька разів. Теж кликав у суботу, себто 21 травня, о год. 13-ій, але нічого не було. В суботу ввечері кликав востаннє коло год. 21, але не мав відповіді. Господиня сказала, що Сушко вийшов, а для мене залишив листа, щоб я негайно прийшов, були якісь телефони.

„Я прийшов до Сушка і з залишеного мені листа зорієнтувався, що в міжчасі кликав Вельмуд, і що він приїхав до Роттердаму. Сушко, не знаючи, де я знаходжусь, повідомив про це Вождя, який буде ввечері кликати.

„Я пробував негайно зв'язатися з Вождем, але він був десь у місті, і ніхто там не знав, де він знаходиться. Перед вечором закликав Вождь Сушка. Я пішов до телефону. Відізвався Ярий, що негайно передав слухавку Вождеві.

„Вождь сказав мені, що їде ввечері або ранком до Роттердаму на зустріч. Вождь говорив телефонічно з Вельмудом, який залишається до четверга в Роттердамі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Протикомуністична маніфестація у 25-ліття масового голоду в Україні

15-го червня 1958 року свідоме українське громадянство виповнювало найбільш репрезентативну залю Генрі-Едсел Форд Авдіторію в Дітройті, щоб відзначити трагедію найновішої історії України — 25-річчя масового голоду штучно витвореного большевицькою Москвою, що потягнуло на жертівник нації понад 6 мільйонів людей. Не лише вшанувати пам'ять цих жертв, але й апелювати до вільного світу, що час засудити московський злочин.

Піднесення національних і організаційних прапорів. Оперова співачка Евгенія Волдс відспівала американський гимн. Д-р Денис Квітковський, голова Метрополітального Відділу Українського Конгресового Комітету й одночасно голова Ділового Комітету Маніфестації відкрив цу імпозантну імпрезу і дальший провід передав адвокатові Степанові Луцькому, який добре вив'язався із цього завдання. Почесна Президія стверджувала, що маніфестація мала загально-національний характер, бо у склад її входили представники всіх українських віровизнань, серед них Митрополит УПЦ Володимир. В склад Президії входили теж представники політичного та наукового американського світу, як також представники інших поневолених Москвою Народів. Цей факт підкреслювали ще й привіти, які наспіли від кол. президента ЗДА Гаррі С. Трумана, що з далекої Італії переслав свій привіт. Так само міністер праці Канади М. Стар-Старчевський, що перебуває в Европі, надіслав привітальну телеграму. Окремими телеграмами вітали губернатор Мишигену Г. М. Вільямс з Вашингтону, член парляменту провінції Онтаріо В. Яремко й багато інших визначних політичних діячів. Голова міської ради міста Дітройту, відома суспільно-громадська діячка Маруся Бек, у своїх палких словах привіту закликала до посилення боротьби з московським комунізмом.

Очевидець голодового страхіття Петро Трепет у своїй промові живо змалював образи мученицької смерти виголоджуваних. Урядовими даними доказав, що голод був створений пляново, підготовлюваний Москвою кілька років наперед.

Довголітній в'язень большевицьких концтаборів, відомий американський письменник, автор кількох праць на тему большевицької дійсности, між іншими книги п. з. „Я був невільником у Росії" — Джан Нобель, наводив у своїй промові не лише жахливі умовини, які створює большевицька система поневолювання, але говорив і про тверду поставу українського народу, якого стремління до свободи та державної самостійности Москва не може вбити ніякими драконськими засобами.

Сенатор Чарлз Е. Поттер у своїй промові вказав, що аналогічно до українців, і його завданням є боротьба з комунізмом, і поки житиме, цього не припинить. Він із трибуни сенату ЗДА апелюватиме до державного уряду піддержувати боротьбу українців проти большевизму за свою державну незалежність та подати помічну руку всім іншим народам, які борються із найбільшою загрозою світу — московським комунізмом. „Мій уряд, є вашим урядом, закінчив сенатор. Там, де ви не можете говорити, говоритиму я, бо боротьба українців освячена кров'ю мільйонів, є священною ідеєю, яка заслуговує на піддержку народів вільного світу".

Заступник губернера Філіп А. Гарт вказав у своюму слові, що боротьба українського народу на рідних землях, і акції українців поза межами України з'єднують щораз то більше прихильників для української визвольної справи.

Президент УККА і Головний Предсідник УНС Дмитро Галичин у своїй змістовній промові ясно та на підставі свідчень багатьох дипломатів та кореспондентів доводив, що голод в Україні в 1932 - 33 рр. мав чисто політичний підклад. Докази очевидців до краю компромітували заяви колиш. міністра Франції Еріо, який не лише зробив велику кривду українцям, але свідомо вводив в блуд тодішній світ, який прислухувався до його заяви. Найтривалішим пам'ятником жертвам московського народовбивства буде Самостійна, Соборна Українська Держава, створена на руїнах московської імперії.

З-посеред привітів від представників поневолених Москвою народів заслуговує заява представника Об'єднаного Комітету Балтійських Народів п. М. Рудзітіса, який сказав, що балтійські народи беззастережно солідаризуються з українським народом

У резолюціях винесено домагання до Уряду ЗДА, щоб через свого представника до ОН предложив зібрані матеріяли конґресовою комісією, очолюваною конґресменом Чарлз Керстеном у 1954 р., на Форум Об'єднаних Націй. До ОН винесено апель, щоб невідкладно зайнялись прослідженням московського народовбивства, що триває на українських землях досі.

Атракцією вокально - мистецької частини маніфестації був виступ хору „Трембіта" під мистецьким керівництвом проф. Кирила Цепенди, фортепіяновий супровід п-ні Лідія Соя. Гучним оплясом зібрані повітали хор на сцені. Хор задовільнив навіть найбільш строгих музичних критиків. Він зумів стати репрезентантом українсь. пісні, як це йому ворожили після першого виступу в Дітройті на відзначенні 40 - річчя української державности в січні ц. р.

Діловий Комітет Маніфестації, у склад якого входили представники всіх суспільно-громадських та політичних установ, справився бездоганно з своїм завданням. Управа Метрополітального Відділу УККА з рамени якого діяв діловий комітет, із свого боку довела, що маніфестація мала політичний характер. На передодні маніфестації англомовна преса, радіостанції та телевізії в Дітройті передавали повідомлення про українську протикомуністичну маніфестацію. В день після маніфестації не лише англомовна преса та радіо, але також і чужомовні передавали коментарі з відбутої маніфестації, підкреслюючи головно прийняті резолюції відносно московського народовбивства.

Із тих 1,900. долярів загальногоп рибутку з маніфестації відповідну суму приділять на англомовні публікації про злочин Москви на українському народі. Відповідну дотацію приділять на Український Народний Фонд, чим УККА фінансує визвольні акції українців у ЗДА, а також на інші наукові та політичні установи, які вдержуються виключно фондами української спільноти в діяспорі.

Управа Метрополітального Відділу УККА з признанням висловлюється про ті організації, які взяли участь у маніфестації зорганізовано в одностроях та з прапорами. З-посеред інших найбільш впадали в очі Пласт, оба Відділи Золотого Хреста та Відд. Союзу Українок. Дуже відрадним явищем було те, що батьки привели на цю імпрезу свою доростаючу молодь. Цю молодь, яка має стати пересмником наших ідеалів та продовжувати працю в користь України.

В. П.

Хор Трембіта

ДОСЯГНЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ

(Закінчення зі стор. 2)

тановиться, що в той спосіб охороняються його гроші перед несолідними довжниками. Коли б тих формальностей не було, було б набагато більше невідданих позичок, а через те поносили б втрату капіталовкладники.

За цілий час існування кредитівок „Самопоміч", вони уділили нашим людям майже 10 мільйонів позичок. Це, на наші скромні умови, дуже поважна сума, що говорить сама за себе. Не будь українських кредитівок, не було б також багатьох українських крамниць, підприємств, власних домів, підлікованого здоров'я тощо. В 1957 році наша кредитова кооперація мала 228 тисяч доходу, а з того на покриття всіх витрат і по відписанню 20% до запасного фонду, розділено між членів 108,000 долярів.

Труднощі

Розбудова української кооперації навіть в американських ліберальних умовах зустрічається з не абиякими труднощами. Передусім важко дістати дозвіл на заснування нових кооператив. Деякі осередки (Нюарк, Гартфорд, Пассейк) вже роками чекають на рішення кооперативних властей, але не можуть діждатися. Йдуть інтервенції в Вашинґтоні і можливо, що вдасться перешкоди переборотн, а до того часу треба нам всім із здвоєною енергією присвятитися розбудові бодай покищо тих кооператив, які вже існують. Треба сподіватися, що українській суспільності тої енергії не забракне.

Пірсон — за вільну торговельну систему у вільному світі

Бігвін Інн, Онтаріо. — Колишній канадійський міністер закордонних справ і теперішній провідник Ліберальної партії заявив на пресовій конференції, що організація Північно-Атлянтійське Порозуміння розпадеться впродовж одного або двох років, якщо не вдасться зорганізувати вільної торговельної системи між державами Західнього світу. Пірсон заявив журналістам: „Мусить постати ступневе, але рішуче зменшення митних тариф між такими державами як Канада і ЗДА та вільні европейські країни і Канада та ЗДА". Коли держави північного американського континенту не дозволять на торгівлю з державами вільної Европи, то вони самі себе поставлять поза країни европейського НАТО, яке само без допомоги із ЗДА не може існувати.

Нові рекорди бензинових танкерів у леті з Лондону до Ню Йорку

Ню Йорк. — Два бензинові танкери летунства 29-го червня встановили новий рекорд в леті з Лондону до Ню Йорку, пролетівши ту віддаль понад 3,460 миль впродовж 5 годин 51-ої мінути і 24.8 секунди. Інший танкер типу КС-135 відбув цю саму віддаль із Лондону да Ню Йорку в часі на 5.2 секунди довшім. Попередній рекорд летів в західньому напрямку становив 23-го серпня 1955 року 7 годин і 24 мін. В п'ятницю 27-го червня літаки-танкери цього самого типу здобули рекорд в леті з Ню Йорку до Лондону, перелетівши ту віддаль впродовж 5-ох годин 27-ох мінут і 42.8 секунди, побиваючи попередній рекорд, який виносив 6 годин 16 мінут і 59.2 секунди.

ВЕСЕЛИЙ ВЕЧІР НА „СОЮЗІВЦІ"

З нагоди відкриття цьогорічного сезону на „Союзівці", в суботу 21 червня, управа відпочинкової оселі влаштувала „Веселий вечір" з участю письменників - гумористів Миколи Понеділка та Івана Керницького.

Програму вечора заплянувано на неповну годину, але її здійснення, її, так би мовити, мистецьке переведення заслуговує на те, щоб її окремо відзначити.

Перша приємна риса „Веселого вечора" — це дотепно підібраний матеріял, поданий глядачам з темпом, смаком (якого часто бракує в подібних імпрезах) та відповідним актуальним коментарем.

Микола Понеділок читав власні гуморески та одночасно виконував ролю конферансьє. Треба ствердити, що в його особі маємо доброго гумориста, який метко схоплює чи то побутові деталі на еміграції, чи соціяльно-політичні в ріднім краю, і перетворює їх або в грайливу, повну діялогів, розповідь, або в гостру, колючу сатиру. Відтворення гумористичних речей на сцені у М. Понеділка, без перебільшення, завершене. Його безпосередність на естраді, його дикція та гнучкий для ньюансів голос, будують отой зв'язок, який на артистичній мові зветься контактом із публікою. На „вечорі" М. Понеділок читав три гуморески „Співи та відпочинок", „Нюйоркські будні" та „Патріотичні збори у Тернополі".

Іван Керницький — письменник лагідного, припиненого в дії гумору але також багатий на фарби опису та спостереження. Його герої сумирніші, тихіші. Вони викликують у залі не сальви сміху, а посмішки, спокійні, поблажливі, погідні. І. Керницький вміє окреслити психологічний стан героя. Скупими штрихами йому вдається змалювати постать опукло й повно, — і тому вона у слухача надовго зарізблюється в пам'яті.

Керницький читав дві гуморески: „Про американську Україну" та „Про імпрези". Обидві речі — короткі нариси, багаті американським побутом та кольоритом мови. Шкода лише, що гуморист не має можливостей подати свої речі так соковито і барвисто, як це щастить Миколі Понеділкові.

Двом гумористам у перерві допомагала своїм оригінальним „репортажем" із конвенції в Клівленді пані Квітка Стецюк.

„Союзівка" почала свій культурно - розваговий сезон „Вечером", який численно зібрані слухачі довго і мило пам'ятатимуть.

К. Ткачук

НЕ БУДУТЬ КЛИКАТИ НА СВІДКА ПРОМИСЛОВЦЯ ІТОНА

Вашингтон. — Комісія для досліду протиамериканської діяльности в Палаті Репрезентантів очолювана конґресменом Френсісом Е. Волтером вирішила не кликати на переслухання промисловця Сайруса Ітона, який назвав був Федеральне Бюро Інвестиґацій організацією, що діє „немов Ґештапо". Волтер заявив, що не варто переслуховторити Ітона, який „може повторити своє необосноване оскарження, яким послуговуються представники держав з-за залізної заслони".

Відкриття найдовшого в світі моста „Мекінек" в Мишиґені

Ст. Іґнес, Мишиґен. — 28-го червня відбулося відкриття найдовшого моста, який об'єднує два півострови в стейті Мишиґен над протокою Мекінек, і який в загальному є довгий на 24.444 стопи. Висяча його частина є довга на 8.614 стіп, це значить на 2.000 стіп довша від моста Золота Брама в Сан Франсіско. Міст Джорджа Вашинґтона в Ню Йорку є довгий 4.600 стіп, а Бруклинський міст — 3.468 стіп. Секретар армії Вілбер М. Брокер промовляв на відкритті цього моста і сказав, що той міст, який об'єднує два півострови в Мишиґенському стейті, є одним із найбільших інженерських осягів нашого часу. Цей міст вартости 100 мільйонів долярів, причиниться до економічного розвитку цього стейту, який досі був роз'єднаний протокою Мекінек. Цей міст має також і міжнародне значення внаслідок того, що відкривається новий морський шлях св. Лаврентія. Відкриття моста довершив мишиґенський губернатор із своєю дружиною та голова із комуітету будови моста Прентісс Бравн із дружиною, які зв'язали ленти над мостом на знак того, що об'єднуватиме дві частини стейту, які досі були роз'єднані водою.

Лікарі і дентисти проти законопроєкту про безплатну опіку емеритам

Вашинґтон. — Представники Американського Лікарського Товариства і Американського Товариства Дентистів зізнавали перед Комісією Способів і Метод в Палаті Репрезентантів і висловилися проти поправки соціяльного забезпечення в тому дусі, щоб ті особи, які дістають пенсії з соціяльного забезпечення, могли діставати безплатну лікарську і шпитальну опіку. Від лікарів промовляв д-р Френкс Г. Крусен, який заявив, ща така зміна закону спричинила б те, що ординаційні лікарські бюра були б переповнені і на тому терпіла б лікарська опіка, яка не могла б бути така дбайлива, як є тепер. Від дентистів зізнавав д-р Рудольф Г. Фрідріх із Шікаґо і він твердив, що коли б змінено закон, тоді багато старших осіб користало б із дентистичної опіки, а дентисти не могли б обслуговувати дітей і молодь. Та треба згадати, що не всі лікарі так „дуже дбають" про те, щоб не понизилося лікарське піклування хворими, бо на лікарському форумі, яке складалось з 1000 лікарів, виступлено в обороні пляну зміни соціяльного забезпечення, бо тим сопособом булаб направлена та несправедливість, що ніхто не дбає про здоров'я тих, які живуть із соціяльного забезпечення.

РОЗШУКИ

Гелена Бищ, замужна Бунько, донька Івана і Катерини, зі села Плазова, Зах. Україна, пошукує тітку АГАФІЮ СИНЮК з р. Климус, яка перед першою світовою війною з тої самої місцевости, виїхала до Америки. Останній лист від неї був з 1939 р. Прохаю її або когось із знайомих повідомити мене на адресу:
Helena BUNKO
2316 Monroe Street N. E.
Minneapolis 18, Minn.

ГАЛИНУ БЕСАГУ,
з роду Іванусин, з Любачівського району, с. Грушів, пошукує Анна Іванусин, за чоловіком Палета з Конопниці, пов. Зимна Вода, Постолитівський район, Львівська область. Прошу писати на адресу:
P. MURSKY
11606 — 95th Street
Edmonton, Alberta. Canada

Професора Сокальської гімназії „ЧЕКАЙ", що в роках 1945-51 перебував в Зальцбурґу, в дуже пильній справі пошукує:
Sylvester DEMKOWYCH
53 Portland Street
Hartford, Conn. (USA)
Заграничні часописи прошу про передрук.

Рекордовий рух у будівельному промислі

Ню Йорк. — Аналісти будівельних і торговельних вісток корпорації Ф. В. Дадж стверджують, що в травні цього року був рекордово високий рух в будівельному промислі, (заключено контрактів на суму 3,402,575,000 долярів) і це вважають за явний доказ того, що кінчається господарська знижка і починається збільшення економіки країни, бо рух в будівельному промислі, — це покажчик економічного стану держави. Цьогорічний рух в будівельному промислі є на 0.9 відсотка більший як в травні 1957 року, а рух у червні 1957 року був аж на 5 відсотків менший в порівняні з червнем цього року. Але в цьому русі в будівельному промислі економістам не подобається те, що не збільшуються контракти на фабричні і торговельні будівлі, тільки зростає число контрактів на мешкальні доми. Та все таки більший рух в будівельному промислі може оживити деякі інші промисли, які залежні від збільшеного числа нових будинків.

В НЮ ЙОРКУ 39,340 УЧНІВ ЗАЛИШИЛИСЬ НА ДРУГИЙ РІК В ТІЙ САМІЙ КЛЯСІ

Ню Йорк. — Цього року Шкільна Рада зарядила гострішу оцінку учнів в народних школах і в нижчих, так званих джуніор гайскулах, і внаслідок цього 35,340 учнів народних шкіл мусять повторити клясу, а в середніх школах число тих учнів виносить 4,000. Досі майже всі учні автоматично переходили до вищих кляс.

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ, ЩО ПІД ЧАС НАСТУПНОГО ТРИДЕННОГО „ВІКЕНДУ" ЗГИНЕ 410 ОСІБ

Шикаґо, Іллиной. — Крайова Рада Безпеки передбачає, що цього року під час триденного кінця тижня у зв'язку з „Днем Незалежности" від п'ятниці до неділі — на шляхах цієї країни згине 410 осіб, а коло 12,000 осіб буде поважно поранених. 45 мільйонів авт їхатимуть по шляхах і вони проїдуть 12 більйонів миль. Та коли люди будуть обережні під час їзди автом, то ці передбачення не здійсняться. Погода аж до „Дня Незалежности" має бути дуже гаряча, коло 90 ступнів. На п'ятницю передбачають трохи дощу.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 20-ти мільйонового майна організації!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ВІЛКС БЕРІ, Па. — Б-во св. І. Хрестителя, Відд. 223, повідомляє всіх членів, що Збори відбудуться в неділю, 6-го липня 1958 р., в парохіяльній залі, зараз по Службі Божій. Проситься членів прийти на час, бо маємо важливі справи до полагодження. — Управа.

Посмертна Згадка

ДМИТРО ТИХАНИЧ, член Б-ва св. о. Миколая, Відд. 381 УН-Союзу в Данбури, Конн., помер 19-го квітня 1958 р., на 68 році життя. Покійний полишив у смутку дружину Анну, 2 доньки Гелен і Софію та сина Івана. Похорон відбувся 22-го квітня 1958 р., з пох. заведення на цвинтар Вустер. — В. Н. П !

М. Маркевич. секр.

МИКОЛА ГУЛЯК, член 27-го Відділу УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж., замкнув очі навіки, дня 22-го травня 1958 р. Покійний походив з Олеші, Товмацького повіту, Зах. Україна. У 1928 р. виїхав на заробітки до Франції, де й одружився 1938 р. з українкою Ю. Луців, родом з Ігровиці. Восени 1956 р. переїхав з родиною до ЗДА й осів у Нюарку, Н. Дж., де включився в українську громаду, та став членом ОУА „Самопоміч". Був спокійної й погідної вдачі та тішився загальною симпатією. Осиротив дружину Юлію та синів: Василька, Данилка й Петра. Дня 24-го травня супроводила Його громадка Приятелів та Сусідів на вічний спочинок у Віппані, Н. Дж. — В. Н. П !

Управа

ТАРЗАН, ч. 4086. Поза пляном.

Але поки вона зібралася зробити з викрадача дитини м'яку безформну масу, дикий велетень скочив між ними.

Від страшного удару волохатої лапи ґорилі, Том знепритомнів...